

Skisporten i Lånke på begynnelsen av 1900.tallet.

I 1934 skrev Erling Woldseth ned sine erindringer fra barneårene i forbindelse med at Lånke Idrettslag skulle utgi første nummer av lagsavisa "Lånkbyggen". Dette er et innblikk i hvordan idrettsmiljøet både blant barn og ungdom i Lånke var på begynnelsen av 1900-tallet. Her beskriver Woldseth på en meget fornøylig måte sine skiminner fra barneårene da han var i 8 – 9 -10 årsalderen,. Tatt i betraktning at dette er skrevet for nesten 90 år siden, så gjør Woldseth seg også noen interessante refleksjoner. (Innlegget er noe forkortet, og noen små språklige endringer er gjort).

Erling Woldseth
1898 - 1979

"Det var no kosli" i gamle da'r"

Historien forteller at etter hvert som årene gikk rundt 1900-årskiftet og skjeggveksten tok til, mistet de voksne i Lånkbygda lysten til å øve dåd innen idrettsverdenen (bortsett fra de som var i skolepliktig alder). De ble simpelthen dørske og dvaske i sine første ungdomsår. De fløt omkring i livshavets vannskorpe med slukket blick og trette åsyn for det som angikk konkurranse i en hvilken som helst form. Muskelspill og hva det innebar var et ukjent begrep for den voksne ungdom, - skjønt alle visste at muskler trivdes dårlig i disse kroppene som heller hver kveld drog ut til Hell stasjon for å se når syvtoget kom, ja forresten ser man alt for mange nå for tiden som gjør likedan.

Det første skilag som ble stiftet i Lånke var visstnok et lag som i året 1906 ble stiftet av agronom Edv. Lillemark fra Egge, - et meget godt skiløpernavn også i de senere år. Hans drabanter i styret de første årene var Ole Weisæth, Hell, handelsbestyrer O. S. Henning, kontorist J. Winther og O. T. Woldseth. Lagets navn ble "Laanke Skilag", mottoet var "En sund sjæl i et sundt legeme".

Lagets program var først og fremst skiidrett, men om sommeren drev Edv. Lillemark som var formann, gymnastikk med oss som var yngre, fra 8-9 til 14-15 årsalderen. Plassen for denne idrettsgrenen var ei trø oppe ved Steinmohaugen, som da tilhørte Hell Nordre. Der har nå Anton Hoås sitt hjem. Jeg kan huske det var mang en gang "tussi" å følge med for den som var liten, da den lille hjulbente Lillemark kommanderte som en kaptein med en røst som ga ekko langt utover "Hellesberja".

Det første skirenn som laget arrangerte var oppe på "Leirskola". Dagen opprant med nedbør av tung bløt snø fra nordvest, - bedre utpå dagen, - senere "tiltykning fra de ytre strøk" som det nu så smukt høres på radioen.

Det var folksomt oppe på skola den dagen kan jeg fortelle. Hopprennet foregikk i "Rognlien" som de kalte bakken før i tida. Ruta for langrennet var: Start på skolegården, - nedover forbi Frammigard Leira, Leirsvea, Bjørgmyran, Hellgårdene og opp den beryktede sommerfjøsbakken, utover gammelveien til Gevingåsplassene, Rundhaugen, svinget tilbake ned forbi Havdalsgårdene og over dalen og tilbake til skolegården.

Resultatet av dette langrennet kan jeg ikke huske, - da vi var meget opptatt av hopp trening vi som var yngre. Men jeg kan huske meget godt at den nåværende konduktør Olaf Nilsen (bror til Alfred Nilsen på Hell) var blant de startende, og da var snøkavet så tjukt at når han kom frem til Frammigard Leira så så vi ham ikke. Videre startet både Lillemark og han John, - disse ble høflig mottatt av Halvor Havdal senior, opptørket og bevertet med mat og drikke, og senere ble de kjørt i breislede opp til startstedet. Disse to var så medtatte da de passerte Havdal at det var uforsvarlig å la dem gå på egen hånd over den store dalen mellom Havdal og Leren. Jeg tror neppe de hadde brukt den rette "smørjan" under skiene.

Stifter av Laanke Skilag
Agronom Edv. Lillemark

Under hopprennet møtte to brødre Rolfseng fra Stjørdal opp, men disse ble nektet å starte, da det ikke ble gitt lisens for utlendinger til å delta i Leksdalsmesterskapet på ski dette året. De to prøvehoppet før rennet og leverte under publikums brøl og klappsalver sine 14 -15 m stående hopp. Han John forsøkte seg også i hoppet til de store. Han fastslo starten oppe fra Johan Ertsgaards huser fra først av, men for hvert varsko her, kom han nærmere og nærmere hoppet. Da han til slutt sannsynligvis knep igjen øynene og før utover hoppet, inntok han en stilling som i dag i flyverkretser går under navnet "looping the loop". For å få bakken ryddiggjort for hans eiendeler, ski, staver, lue med mere, måtte en styrke av ordensvern tilkalles.

Eldste klasse ble som en selvfølge vunnet av Lillemark. Han avkortet likeså godt unnarennet ved å få nedslaget noe skjevt til venstre, og kom dermed på tvers av bakken. I den yngste klassen dominerte dette året Petter Lergaard og senere stasjonsbetjent Johan Olsen med hopp på ca. 9 og 10 m.

I 1907 ble skirennet holdt hos Jens Geving. Da ble den kjente Utigardsbakken brukt, - den store og den lille. Langrennet gikk da oppover forbi Utigard til Havdal, Furan, Furhammeren, Gammelåsdal, Gevingplassene ned forbi Myrplassen, Gevingli, - gammelt kallt for "Skurru", og etter veien forbi Daniel Geving og ned til startstedet. Da husker jeg flere av deltagere. Det var flere som var med og gikk opp løypa, - tok en liten pust etterpå, og startet så i rennet. De aller fleste deltakerne måtte låne mye av staver og skiutstyr. Torkjel Hjelseth f. eks. hadde ikke ski selv, men lånte for hver gang han startet. Denne gang lånte han ski av Adolf Lundgren, - noen brede "sildetallerkener", et uttrykk som var alminnelig brukt i den tid. Da var spanskkrørbindinger kommet i bruk, men ikke alle hadde ristreim, - de brukte bare snøre, og det skulle denne gang nesten ha kostet Hjelseth første plassen. Johan Eidem, dreng hos Halvor Hell, nå i Amerika, og Olaf Granaas med flere startet.

Torkjell Hjelseth startet denne gang nummeret foran Ole T. Woldseth. I starten klusset Hjelseth litt, og nestemann ropte at "no må du kom dæ ivei, heller så ska æ få ti skjegget på dæ". - Og det gjorde han for så vidt. Da de kom til Furhammeren så var det ei bratt bjørg og der måtte løperne av med skiene. Nå hadde han Woldseth lærremmer med spenne i, men Hjelseth hadde bare snøre, og det hadde i hans ville fart i løypa blitt blåknut på snøret. Snøret var for sterkt til å

slite av. Kniv fantes ikke for hånden, så det berodde på hvor lenge det var siden han hadde "kløft tå sæ næglan". Der ble Hjelseth forbigått, og sinna som en tyrk sto han der å prakkas, men endelig kom han seg ned bjørga og opptok jakten på sin konkurrent. Og det lyktes til slutt, men da kom Hjelseth springende på skiene, - han rente sjelden slik som løperne i dag renner, - med "dobbelttak", "beinflying" og "springe fiskebein" eller hva det nu kalles alt sammen. Mens deltakerne var ute i løypa ordnet vi gutter med helt private langrenn på startstedet, - tidtakingen for oss var ganske primitiv. Inne i stua på "Leirhaugen" hang det en stor regulator på veggen. Vekselsvis sto vi og så på lilleviseren inn gjennom vinduet på tverrveggen mot vest, - og slik konstaterte vi rekkefølgen til alles tilfredshet. Hopprennet foregikk om ettermiddagen i Utigardsbakken. Bortinus Eidum, Ivar Nilsen og Johan Nilsen Reppesleiret var med denne gang. Rekkefølgen er ikke god å fastslå, men i yngste klasse fikk Johan Olsen ekstrapremie for et hopp på 11 meter, - ja elleve meter!

I 1908 ble foreløpig tredje og siste rennet holdt på Frigården. Da var det også langrenn for gutter på programmet. I langrennet for voksne denne gang seiret, - ja hvem var det, - jo, enten var det Olaf Granås eller Johan Eidum, Eidums-sanden. Videre deltok en som var dreng hos Sivert Øien, - han het Gunnar Øien. Johan Eidum var utsatt for et leit tilfelle i løypa denne gang. Han falt på hodet i en åpen bekk, og det var med nød og neppe han kravlet seg opp på det tørre av egen hjelp. På dette tapte han dyrebare sekunder. En deltaker kom ikke tilbake til betimelig tid, og en større manngard ble sendt ut etter ham. Hans navn var Thomas, han var bakersvenn hos Widdbro på Hell, og han ble funnet oppe på Julkleivan.

Langrennet for gutter gikk fra Frigårdsmarketenteriet forbi Jullumstrø, ned til Djupdalsplassen, - oppover forbi Thomas Julheim, inn på veien til Jullumstrø fra hovedveien forbi Nils Aunes gård og inn til mål. Bestemann ble Ole J. Stuberg med broren Olaf på andre plass. Det bel utdelt 18 premier, men jeg slapp som de aller fleste ganger å oppta plass på premierekken med mitt navn. Hopprennet ble holdt der lagets bakke, - Svartåsen, nå ligger, men nærmere østover mot Aunet. Hoppet ble bygd nede ved flaten. Jeg husker at Magnus Granås var bakkesjef. Han gikk så trutt og hakket ned smågran og gjerdepåler. Hoppet var ganske høyt med stor sprett på. Bortinus Eidum skulle forsøke et prøvehopp, men husker jeg ikke feil så trakk han seg da han kom i tilløpet. L Stenvig og E. Tyldum som da gikk på underoffiserskolen var med denne gang, men Johan Nilsen Reppesleiret slo dem alle i ekstrakonkurransen om lengste stående hopp (20 m). Men jeg tror Johan Ertsgård, Leren, som var sjef for oppmålinga ga en halv meter for mye til fordel for Johan Nilsen, men så var han den yngste av deltakerne. Tyldum var den som hadde de beste hopp. Martin Horrigmo prøvehoppet flere ganger. Til slutt brakk han en ski, og ingen lånkbygg gråt for det, - for han var no "Hæsbygg" han som mange andre.

L Stenvigs stilart, under bedømmelse i dag, hadde ikke kommet langt opp. Med den store sprett på hoppet kom han ut i luften med skiene foran seg, rett opp og ned, så man kunne tro han kom nedover en rutsjebane på buksebaken, - og videre ut i luften på samme måte. Publikum var vilt begeistret, - som når man i dag ser hopp på 50 -60 meter. To tilskuere snakket om innehaveren av lengste stående hopp, og så svarer den tredje: "Ja hainn Johan Petter Leiri ja, hainn e no så lett tå sæ hain sju".

Bestemann i hoppet for gutter ble Olav Stuberg. Håkon Julset stakk det ene skibrettet inn i øyet i nedslaget, men det var kanskje ikke så mye å undres på, for

nedslaget var nede i ei fokkfonn, dertil var det ganske mørkt, - man så knapt hoppet fra tilløpet.

Fest med premieutdeling holdtes i marketenteriet på Frigård, - et riktig gammeldags hurralliv med styrkeprøver etter alle kunstens regler. Enkelte godt beduggede deltakere truet styremedlemmene med tomflasker i hånden, for å få sine premier utlevert, - ellers ville det bli juling "en gross". Ganske fordringsfulle tilskuere den tid, - hvorledes skulle en ha greid opp med slike karer i vår tid?

Etter 1908 ble det holdt noen mindre renn nede ved Hellgårdene. Lillemark hadde da reist fra bygda, og flere aktive hadde reist til Amerika. Så ble det ganske stille i flere år, inntil Lånke idrettslag ble stiftet, - merkelig nok av en selbygg!

Den ånd som rådet i noen år innen laget var ganske annerledes enn i den senere tid. Da var man mere på like fot i kampen om premiene. Det var å ta skiene på nakken den dagen det var tillyst skirenn, hvis man hadde ski selv da. Disse hadde den varme sol om sommeren preparert med tjære, - ikke noe kluss med miks, klister, Tendo eller Bratli, Record eller lignende. Enkelte kunne gå å lure med et juletrelys i lommen, og kanskje en av ti med noe de kalte tørret parafin. Under slike forhold gikk det kort og godt ut på ens evne til å bruke skiene uten assistanse av hemmelige smurningskunster. En virkelig trivelig tid med godt kameratskap, og ikke noe hemmelighetskremmeri med surrogat under skiene, hverken i løypa eller i bakken.

Erling Woldset var født og vokste opp på Hell. Han var født i 1898 og var eldste sønn av Ole T. Woldseth og Ellen Marta Bjørgum. Det var hans far som bygde Woldsethgården hvor Lånke Handelsforening leide lokaler fra 1906 og der hvor kommuneadministrasjonen i Lånke også holdt til i mange år.

Erling Woldseth ble etter hvert en meget habil skiløper, og hevdet seg både i hoppbakken og i langrennssporet. Han vant flere kombinertrenn i dalføret og oppnådde blant annet en 3. plass i Gråkallrennet i 1920. Han spilte også fotball for Stj. Blink. Erling Woldseth var sjåfør på Selburuta, og det var han som kjørte jomfruturen da Selburuta ble åpnet i 1925. Senere flyttet han til Selbu og fortsatte sin idrettskarriere for Medbonden IL. Samtlige av Erlings brødre, både Trygve, Harald og Odd var aktive i både vinter og sommeridrett i Lånke Idrettslag i 1920 og 30-årene.

Erling Woldseth til venstre somseierherre i et kombinertrenn i Lånke i 1920. Helt til høyre står Erlings bror, Trygve Woldset. Karene i midten er T. Kyllø og O. Vennatrø